

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige	2011-03-28	65	123
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	106
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	27

marskf25

Dnr 11.193-008

Motion om minoritetsråd och initiativ till att bli förvaltningsområde

Bilaga:

PM Luleå kommuns arbete med minoritetsspråk

Ärendebeskrivning

Nina Berggård, för vänsterpartiet, anför följande i motion.

Vänsterpartiet har beaktat att Sverige genom internationella avtal förbundit sig att skydda och stärka rättigheter för de nationella minoriteter som finns i vårt land och vår kommun. Vänsterpartiet menar att det är ett grundläggande demokratikrav att också alla medborgare i Luleå ska ha rättigheter som är knutna till deras identitet, språk och kulturarv.

Vi anser att Luleåbor som tillhör de minoriteter som har geografiska rättigheter i Sverige ska kunna använda sig av sitt eget språk vid sina kontakter med kommunen. Vidare anser vi att kommunen bör inrätta ett minoritetsråd med beslutsmandat i de frågor som där behandlas. I rådet ska alla nationella minoriteter i Luleå beredas plats.

Under 2009 lämnades ett medborgarförslag till Luleå kommunfullmäktige med förslag att kommunen skulle ansöka om att bli ett förvaltningsområde för finska. Kommunfullmäktige avtog förslaget efter ett remissförfarande i flera olika nämnder.

Remisserna utgår alla från vad som är lämpligt för kommunen utan några djupare konsekvensbeskrivningar. Bland annat fanns den felaktiga uppgiften om att statsbidraget till förvaltningskommunerna lämnas i mån av tillgång på medel. Detta statsbidrag är lagstadgat och utgår till alla förvaltningskommuner. (se bilaga I)

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige	2011-03-28	65	124
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	107
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	28

marskf25b

Utgångspunkten för reformen som redan inleddes under den socialdemokratiska regeringen är rätten till deltagande för minoriteter. Utgångspunkten är således inte kommunens behov eller förmåga att redan idag anse sig kunna nå upp till de kriterier lagen om förvaltningskommunerna anger.

Möjligheten att bevara och utveckla sin kulturella identitet är central i statens politik rörande de nationella minoriteterna. Rättigheterna syftar till att sätta minoriteten i en jämlik position med majoriteten.

”Ett senkommet erkännande av vårt lands historiska nationella minoriteter judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och deras språk, men också av vårt gemensamma kulturarv. Ett erkännande av grupper som både osynliggjorts och förtryckts under långa tider” (prop. 2008/2009:158). Luleå har ett stort antal individer med anknytning till de nationella minoriteterna. Högt skattat till cirka 50 procent och i vart fall överstigande 35 procent (se bilaga III och IV).

Vänsterpartiet yrkar att kommunfullmäktige beslutar

att Luleå kommun tar initiativ i syfte att bli förvaltningskommun för de nationella minoriteterna samer, tornedalingar och sverigefinnar med stöd av 7§ lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

att Luleå kommunfullmäktige beslutar inrätta ett kommunalt råd för nationella minoriteter.

Bilagorna finns i handlingarna till ärendet.

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att

- remittera motionen till kommunstyrelsen.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	108
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	29

marskf25c

Kansliets yttrande

I februari 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkskonventionen). De bygger på insikten att det finns ett stort antal minoriteter i Europa som levt i området sedan lång tid och som har eget språk och egen kultur. I konventionerna konstateras bland annat att vissa minoriteters språk riskerar att gå förlorade och att skydd av nationella minoriteter är nödvändigt för stabilitet, demokratisk säkerhet och fred.

I samband med Sveriges ratificering infördes minoritetspolitiken som politikområde inom den svenska statsbudgeten. Judar, romer, samer (som även har ställning som urfolk), sverigefinnar och tornedalingar erkändes som nationella minoriteter. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib (alla varieteter), samiska (alla varieteter), finska och meänkieli (alla varieteter).

2009 presenterade regeringen en ny minoritetspolitisk strategi i propositionen *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna* (prop. 2008/09:158). Strategin syftar till att:

- förtydliga den rättsliga regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter genom en sammanhållen lag
- som gäller i hela landet och inte enbart i en viss region i landet
- motverka diskriminering och utsatthet
- säkerställa en bättre efterlevnad av Europarådets ramkonvention och minoritetsspråkskonventionen och uppföljning av vidtagna åtgärder
- stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande
- främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken

Den nya, sammanhållna lag som föreslogs i propositionen *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna* antogs av riksdagen 2009 och trädde i kraft 1 januari 2010. Den fick namnet *Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk* (SFS 2009:724) och ersatte de tidigare

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	109
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	30

marskf25d

minoritetsspråklagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli.

Här nedan förklaras minoritetslagens struktur med grundskydd och förstärkt skydd.

Grundskydd

Minoritetslagens allmänna bestämmelser eller grundskydd innebär att lagen gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter.

Grundskyddet regleras i minoritetslagens inledande paragrafer, som bland annat slår fast att:

- förvaltningsmyndigheter ska när det behövs på lämpligt sätt informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt denna lag (3 §)
- det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken (4 §, även 8 § språklagen)
- det allmänna ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige (4 §)
- barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt (4 §)
- förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor (5 §)

Förstärkt skydd

Minoritetslagen innehåller också bestämmelser om förstärkt skydd för samiska, finska respektive meänkieli i de så kallade förvaltningsområdena. Sådana har funnits i Norrbottens län sedan de tidigare minoritetsspråklagarna infördes år 2000, men i och med 2010 års minoritetslag utvidgades förvaltningsområdena för finska och samiska.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	110
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	31

marskf25e

I förvaltningsområden har enskilda rätt att använda samiska, finska respektive meänkieli i sina skriftliga och muntliga kontakter med myndigheter. Enskilda har också rätt att få tillgång till äldreomsorg och förskola helt eller delvis på samiska, finska respektive meänkieli.

I begreppet enskilda ingår förutom fysiska personer även till exempel aktiebolag, föreningar och andra organisationer, men inte myndigheter eller andra offentligt rättsliga organ. Kommuner som inte redan ingår i ett förvaltningsområde kan ansöka hos regeringen om att få ingå i ett sådant. Ansökan ska föregås av samråd med minoriteterna och lämnas till regeringen senast 1 april.

Även utanför förvaltningsområdena gäller ett förstärkt skydd för samiska, finska och meänkieli. Om språkkunnig personal finns har enskilda rätt att få äldreomsorg på dessa språk och att använda dem vid myndighetskontakter. Förvaltningsmyndigheter ska vidta aktiva åtgärder för att säkerställa att personal med språkkunskaper finns där detta behövs.

Att implementera den nya minoritetslagstiftningen och se till att de nationella minoriteternas rättigheter respekteras fullt ut kan innebära vissa merkostnader för kommuner och landsting. För att täcka dessa kostnader får de som ingår i förvaltningsområden årliga statsbidrag.

Innan medlen används ska en kartläggning av de behov som finns av åtgärder till stöd för användningen av finska, meänkieli respektive samiska genomföras. Det ska ske i samråd med de nationella minoriteterna. Grundbeloppet för en kommun är 660 000 kronor per år. Kommuner med

- mindre än 50 000 invånare får 1 grundbelopp
- upp till 80 000 invånare får 1,5 grundbelopp
- upp till 100 000 invånare får 2 grundbelopp
- upp till 200 000 invånare får 3 grundbelopp
- upp till 600 000 invånare får 4 grundbelopp
- 600 000 invånare eller mer får 4,5 grundbelopp

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	111
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	32

marskf25f

Kommuner som ingår i fler än ett förvaltningsområde får ett tillägg på 500 000 kronor. Landsting och regioner får 250 000 kronor.

Statsbidraget betalas ut senast den 1 februari varje bidragsår. Sametinget fastställer och betalar ut statsbidrag till de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för samiska och till landstingen i Dalarnas län, Jämtlands län, Norrbottens län och Västerbottens län. Länsstyrelsen i Stockholms län fastställer och betalar ut statsbidraget till övriga kommuner, landsting och regioner.

Statsbidraget ska användas i samråd med de nationella minoriteterna och till merkostnader i samband med minoritetslagens tillkomst. Pengar får inte gå till sådant som man redan tidigare är skyldig att göra, till exempel att anlita tolk, eller andra åtaganden som kommunen redan har. Möjliga användningsområden är bland annat:

- dialog och samråd med minoriteter
- kartläggning
- informationsinsatser och översättningar
- organisationsöversyn och förändringar
- kultur- och språkinsatser
- synliggörande av minoriteter och minoritetsspråk, till exempel skyltning
- initiala mobiliseringsinsatser, till exempel inköp av litteratur och pedagogiskt material
- del av personalkostnader
- handlingsplan

Kommuner, landsting och regioner som har tagit emot statsbidrag ska årligen lämna en ekonomisk redovisning av utbetalda medel, en redovisning av hur kartläggning och samråd har gått till samt en redovisning av vad medlen har använts till. På så sätt kan också goda exempel uppmärksammas och spridas vidare. Åtterrapporeringen sker till den myndighet som har betalat ut statsbidraget (Länsstyrelsen i Stockholms län respektive Sametinget).

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	112
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	34

marskf25g

Vad gäller vid Luleå kommun?

Eftersom Luleå kommun inte ingår i något förvaltningsområde gäller lagens grundkrav för kommunen. Detta innebär att utpekade minoritetsspråkgrupper inte kan kräva att få använda sitt minoritetsspråk i kontakten med kommunen. Däremot är det frivilligt för kommunen i alla sammanhang att tillmötesgå en sådan begäran.

Kommunen ska dock se till att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter, utbilda personalen om lagen, se till att det finns samråd med minoriteterna och undersöka om det finns personer inom kommunen som kan prata något av minoritetsspråken.

2009 behandlades ett medborgarförslag som innebar att Luleå kommun skulle ansöka att få ingå i förvaltningsområdet för finska. 2010 beslutade kommunfullmäktige att avslå medborgarförslaget men att kommunchefen fick i uppdrag att inleda ett samråd med minoritetsspråkgrupperna.

Dialogen startade i september 2010 och resulterade i följande gemensamma ställningstaganden:

- temadagar kring frågan skulle anordnas, något som genomfördes på Kulturens Hus den 20 maj 2011,
- kommunens anställda och politiker ska informeras om vad lagen innebär via personalkontorets försorg
- information ska lämnas speciellt inom skolan där målsättningen är att få igång ett temaarbete med syfte att höja de nationella minoritetsspråkens status och uppmärksamma behovet av information i frågan. Marina Eklund ansvarar för detta inom BUF
- det finns ett önskemål att Luleå kommun på sikt blir ett förvaltningsområde för ett eller flera minoritetsspråk

Som ett nästa steg i Luleå kommuns arbete med minoriteter och minoritetsspråk föreslås att kommunen anmäler önskemål om att bli förvaltningsområde för finska.

	Beslutsdatum	Paragraf	Sida
Kommunfullmäktige			
Kommunstyrelsen	2012-02-13	40	113
Arbets- och personalutskottet	2012-01-16	14	34b

marskf25h

Yrkanden

Nina Berggård (V) yrkar bifall till motionen.

Yvonne Stålnacke (S) yrkar bifall till kansliets förslag.

Arbets- och personalutskottets förslag

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott föreslår kommunstyrelsen rekommendera kommunfullmäktige besluta att

- ansöka om att Luleå kommun blir förvaltningsområde för finska
- avslå motionen i övrigt.

Reservation

Nina Berggård (V) reserverar sig mot beslutet.

Yrkanden

Nina Berggård (V), Thomas Olofsson (FP) och Carola Lidén (C) yrkar bifall till motionen.

Yvonne Stålnacke (S) och Annika Eriksson (MP) yrkar bifall till arbets- och personalutskottets förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på framställda förslag.

Kommunfullmäktige

Beslutsdatum

Paragraf

Sida

Kommunstyrelsen

2012-02-13

40

113b

Arbets- och personalutskottet

marskf25i

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen beslutar i enlighet med arbets- och personalutskottets förslag.

Reservation

Nina Berggård (V), Thomas Olofsson (FP) och Carola Lidén (C) reserverar sig mot beslutet.
